

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

Sanctifica eos in veritate. Joann. 17, 17.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, M. Magdaleny 4 (Kurja Metropolitalna)

Konto P. K. O.: Nr. 700.255 — „Wiadomości Archid. Wileńskie” — Wilno

Konto P. K. O.: Nr. 700.262 — „Kurja Metropolitalna Wileńska” — Wilno

Prenumerata: rocznie 10 złotych, półrocznie 5 zł., numer pojedynczy 50 groszy

Ogłoszenia: $\frac{1}{2}$ strony 40 zł., $\frac{1}{4}$ strony 20 zł., $\frac{1}{8}$ strony 10 zł., $\frac{1}{16}$ strony 5 zł.

Rok XIII

Wilno, dn. 25 marca 1939 r.

Nr. 6

TREŚĆ ZESZYTU.

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO

Dekret, zwołujący na obrady Synodu Prowincjalnego. — Powołanie na Synod Prowincji Wileńskiej. — W sprawie poborowych. — W sprawie badania świadków.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE

Ustawa z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym. — Rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 7 lutego 1939 r. . . . o powszechnym obowiązku wojskowym. Załącznik i wzór Nr. 1, 2. — Uposażenie Księżąt Prefektów w szkołach powszechnych.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Wydawnictwa Archidiecezjalnego Instytutu Akeji Katolickiej. *Ks. R. Świrkowski.* — Koło Księżąt Abstynentów. *Ks. J. Matulewicz.*

STOLICA APOSTOLSKA.

Hr. Dalla Torre i kardynał Pignatelli di Belmonte o Piusie XII. Najbliższa rodzina obecnego Papieża. Nominacja kardynała sekretarza stanu. Nominacja kardynałów na urzędy kościelne.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ.

W KRAJU: Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych między Polską a Stolicą Apostolską. 700-lecie urodzin bł. Jolenty. Gratulacje Metropolity Cerkwi Prawosławnej w Polsce Dionizego w dniu koronacji Ojca św. Powodzenie odczytów Instytutu Wyższej Kultury Religijnej we Lwowie. ZAGRANICĄ: Życie wspólne księży we Francji. Cesarz Wilhelm II o Piusie XII. Postępy chrystjanizmu na Dalekim Wschodzie. Wzrost wpływów komunistycznych w Indiach. Aktualna i dziś dla Czechów modlitwa. Katedra bezbożnicza dla „La Pasionaria”. Nowe rozstrzeliwania sekciarzy w Sowietach. O religijne nastawienie żołnierzy niemieckich. List Hitlera do Piusa XII.

UZNANA W POLSCE ZA NAJLEPSZĄ
HERBATA
„Z KOPERNIKIEM“

WARSZ. TOW. HANDLU HERBATĄ
A. Długokęcki, W. Wrzeźniewski
Spółka Akcyjna
SKLEP W WILNIE, UL. MICKIEWICZA 21

„POMOC INŻYNIERSKA“ SP. Z O. O.

Biuro i Sklep, Wilno, ul. Mickiewicza 1, tel. 17-48

Jedyny prowadzony przez dyplomowanych inżynierów elektryków, największy
na Wileńszczyźnie chrześcijański skład materiałów elektrotechnicznych,
instalacyjnych i maszyn elektrycznych.

Dostarczamy materiały w dowolnych ilościach po cenach konkurencyjnych.
Zamiejscowe zamówienia załatwiamy odwrotną pocztą.

NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO

M. MAĆKOWIAK — T. ROMAŃCZUK

Wilno, ul. Wielka 47 — telef. 27-55 (vls a vls kościoła św. Kazimierza)

WEŁNY, JEDWABIE, PŁÓTNA, TKANINY SEZONOWE

CENY NISKIE

WYBÓR DUŻY

ŻEŃSKI ZAKŁAD „SERCA JEZUSOWEGO“

SIÓSTR SALEZJANEK

prowadzi Prywatną 7-mio klasową Szkołę Powszechną,
oraz Szkołę Przysposobienia krawiecko-bielżniarskiego

w Wilnie, ul. Stefańska 37 — telefon Nr. 4-55.

Internat na miejscu.

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

Sanctifica eos in veritate. Joan. 17, 17.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, M. Magdaleny 4 (Kurja Metropolitalna)
Konto P. K. O.: Nr. 700.255 — „Wiadomości Archid. Wileńskie” — Wilno
Konto P. K. O.: Nr. 700.262 — „Kurja Metropolitalna Wileńska” — Wilno

Prenumerata: rocznie 10 złotych, półrocznie 5 zł., numer pojedynczy 50 groszy
Ogłoszenia: $\frac{1}{11}$ strony 40 zł., $\frac{1}{2}$ strony 20 zł., $\frac{1}{4}$ strony 10 zł., $\frac{1}{8}$ strony 5 zł.

Rok XIII

Wilno, dn. 25 marca 1939 r.

Nr. 6

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

Dekret, zwołujący na obrady Synodu Prowincjalnego.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI

Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

Lecturis salutem in Domino.

Labente decimo quarto anno a canonica Provinciae ecclesiasticae Vilnensis erectione inceptoque altero anno a die promulgationis decretorum Concilii Plenarii Polonici anno millesimo nongenesimo trigesimo sexto celebrati, statuimus ultra non differre convocationem Concilii Provincialis, ne ultra iusto protrahatur expeditio negotiorum, quae Nobis Codice Iuris Canonici necnon laudati Concilii Plenarii decretis in Concilio Provinciali expedienda demandantur.

Cum vero opus praeparatorium absolutum sit nec obstant vota Excellentissimorum Ordinariorum dioecesium suffraganeorum Łomżensis et Pinskensis, hoc Concilium Provinciale in civitate Nostra Vilnensi die 13 mensis Aprilis hora 9 anno Domini mille-

simo nongentesimo undequadragesimo celebrandam ad normam can. 284 Cod. Iur. Can. indicimus et convocamus.

Ad hoc Concilium invitamus:

1. Excellentissimos Dominos Episcopos Ordinarios dioecesium Łomżensis et Pinskensis;

2. Excellentissimos ac Reverendissimos Episcopos Auxiliares archidioecesis Vilnensis nec non dioecesium Łomżensis et Pinskensis;

3. Perillustra Capitula Cathedralia Vilnense, Łomżense et Pinskense representata ad normam can. 286 § 3 Cod. Iur. Can.;

4. Reverendissimos PP. Superiores Maiores religionum clericalium exemptarum et Congregationum monasticarum, qui in Provincia Vilnensi resident;

5. Magnificos Rectores maiorum Seminariorum Vilnensis, Łomżensis et Pinskensis necnon Clarissimum Decanum Facultatis Theologicae in Universitate Batoriana;

6. Admodum Reverendos Dacanos seu Vicarios foraneos binos ex unaquaque dioecesi Provinciae Vilnensis;

7. Reverendos Dominos Parochos, Vicarios cooperatores et Catechetas scholarum binos ex unaquaque dioecesi Provinciae Vilnensis.

In auxiliis gratiae Dei Omnipotentis firmiter confidentes, prosperum salutiferumque operis suscepti successum piis Cleri populique fidelis orationibus enixe commendamus.

Adiutorium nostrum in Nomine Domini.

Dabantur Vilnae, die 20 mensis Martii A. D. 1939, N. R-92/39.

† R. JAŁBRZYKOWSKI,

Archiepiscopus Metropolita Vilnensis.

Powołanie na Synod Prowincji Wileńskiej.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dn. 20. III. 1939 r. N. R-106/39.

Kurja niniejszem pismem ogłasza, że J. E. Ks. Arcybiskup-Metropolita Wileński stosownie do kann. 284 § 2 i 286 § 4 na Synod Prowincjalny z głosem doradczym powołał z archidiecezji wileńskiej:

z dziekanów: Ks. Kan. Jana Adamowicza, Szambelana Jego Świątobliwości, z Wilna i Ks. Kan. D-ra Albina Jaroszewicza z Grodna;

Sekretarza Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Wilnie
Ks. Romualda Świrkowskiego;

z proboszczów: Ks. Piotra Niewiarowskiego z Niewodnicy
i Ks. Kazimierza Zacharzewskiego z Ławaryszek;

z prefektów: Ks. Antoniego Zalewskiego z Białegostoku i Ks.
Piotra Bekisza, wizytatora nauki religii, z Wilna;

z wikariuszów: Ks. Aleksandra Lachowicza z Wilna i Ks.
Piotra Podejkę z Kuźnicy.

Ks. J. Ostreyko

w/z Kanclerz Kurji.

W sprawie poborowych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dnia 21. III. 1939 r. Nr. 11/L.

Kurja przypomina zarządzenia z dn. 8. XI. 1936 r. N. 254/L (Wiad. Arcb. 1936 r. Nr. 21) i z dn. 20. IV. 1937 r. N. 36/37/L (Wiad. Arcb. 1937 r. Nr. 8) w sprawie opieki nad młodzieżą, wstępującą do wojska.

Według tych zarządzeń corocznie, ilekroć będą odbywały się pobory do wojska, należy przygotowywać poborowych do odbycia służby wojskowej, przestrzegając w specjalnych naukach rekrutów przed wykroczeniami oraz pouczając, jakim być winien obywatel-żołnierz i czego od niego wymaga religja katolicka. Popierać należy zwyczaj, istniejący w wielu miejscowościach, pożegnania poborowych, połączonego z nabożeństwem kościelnym na ich intencję. Pożądanem byłoby również, aby poborowi przed odjazdem przystępowali do Sakramentów świętych.

Stosownie do wspomnianych wyżej zarządzeń po powrocie poborowych z wojska należy ich odpowiednio przyjąć i wykorzystać to przyjęcie do przygotowania do pracy katolicko-społecznej.

Ks. J. Ostreyko

w/z Kanclerz Kurji.

W sprawie badania świadków.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI

Wilno, dn. 20. III. 1939 r.

Delegaci sądowi i audytorowie przed rozpoczęciem zleconej sobie sprawy nieraz nie starają się zapoznać z instrukcjami Synodu i odnośnymi przepisami Kodeksu. Stąd powstają zaległości

w Sądzie Arcybiskupim, który zmuszony jest sprawy odsyłać zpowrotem do audytorów dla uzupełnienia. Najczęściej zdarzają się niedokładności przy badaniu świadków. Sąd, zlecając jakąś sprawę do zbadania, przesyła zwykle szereg pytań dla świadków. Audytor zadowala się na zadaniu tych pytań świadkowi i zapisaniu jego kategorycznej odpowiedzi „tak” lub „nie”. Takie zeznanie nie wystarcza. Kodeks wyraźnie mówi: „*Sciscitandum unde et quomodo ea quae testis asserit, habeat cognita*” (can. 1774): „*utrum de scientia propria, praesertim de visu et auditu proprio testificetur, an de credulitate, de fama, aut de auditu ab aliis*” (can. 1789,2°). Instrukcja S. Kongregacji Sakramentów z dnia 15. VIII. 36 dokładniej to precyzuje: „*Sciscitandum est a testibus unde et quomodo ea quae asserunt habeant cognita: an nempe de visu aut propria experientia, an de auditu a videntibus, an de auditu auditus, an ex fama etc. et praesertim quo definito tempore*” (art. 100). Na tę ostatnią okoliczność czasu zwraca uwagę Instrukcja tejże Kongregacji z dnia 7. V. 1923 r.: „*Semper a testibus exquiratur unde, quomodo, quando haec didicerint, ut pateat an tempore non suspecto ea cognita habuerint... eo nempe tempore, quando de hac quaestione introducenda ne cogitabatur quidem*” (art. 70). Wartość dowodowa zeznań świadka zależy od warunków, w jakich on fakty poznał: czy na podstawie własnej obserwacji — własnego widzenia i słyszenia, czy na podstawie opinii ogółu o danym fakcie, na podstawie domysłów, na pewnych przypuszczeniach, na podstawie własnego rozumowania (testis de credulitate), a nie na podstawie własnych bezpośrednich spostrzeżeń. Jeżeli chodzi o świadka de credulitate (na podstawie własnego rozumowania), decydującą rolę odgrywać będzie wartość przesłanek, na których świadek opiera swoje zdanie. Tak więc w protokóle zeznań należy zaznaczyć, *skąd i w jaki sposób* (unde, quomodo) świadek dowiedział się o jakimś fakcie oraz *kiedy* (quando-tempore non suspecto) się dowiedział, — czy wiadomość o danym fakcie doszła świadka w czasie niepodejrzanym, t. j. w tym czasie, kiedy o wprowadzeniu sprawy do sądu nawet jeszcze nie było mowy i dlatego nie było powodu do ukrywania prawdy. Tę okoliczność czasu należy mieć na względzie zwłaszcza wówczas, kiedy chodzi o sprawę unieważnienia małżeństwa. — Przesyłając sprawę do Sądu, należy zawsze załączyć zaświadczenie o religijności i wiarogodności świadka.

Oficjał Ks. Chalecki.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.**Ustawa z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązkowi wojskowym.**

(Dz. U. R. P. 1938 r. Nr. 25, poz. 220).

.....

Art. 15. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki, a w przypadkach, gdy księgi stanu cywilnego (metrykalne) uległy zniszczeniu lub zagięciu, urzędy i instytucje, otrzymujące duplikaty tych ksiąg, są obowiązane przysyłać corocznie najpóźniej do dnia 1 lipca zarządom gmin wyciąg z metryki urodzonych i zmarłych, odnoszące się do osób płci męskiej, które w danym roku kalendarzowym ukończyły, ukończą lub ukończyłyby, gdyby żyły, **17 lat życia**¹⁾.

(2) Urzędy i organy, wymienione w ust. (1), obowiązane są udzielać ponadto wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów, potrzebnych przy czynnościach urzędowych, wynikających z ustawy niniejszej lub wydanych na jej podstawie przepisów.

(3) W razie niewykonania obowiązków, wynikających z artykułu niniejszego, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić wykonanie zaniedbanych czynności na koszt winnego.

.....

Art. 50. (1) Bez poddawania przeglądowi zostają zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej na podstawie przedstawionych komisji poborcowej dokumentów, które ustali rozporządzenie wykonawcze:

- a) duchowni wyznania katolickiego, którzy otrzymali święcenia;
- b) zakonnicy wyznania katolickiego, którzy złożyli śluby zakonne;
- c) uczniowie seminarjów katolickich i nowicjusze zakonów i zgromadzeń katolickich;
- d) duchowni i zakonnicy innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia lub złożyli uroczyste śluby zakonne;
- e) nowicjusze klasztorów prawosławnych,
- f) zatwierdzeni przez władzę państwową rabini i podrabini;
- g) duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań chrześcijańskich.

(2) O zaliczeniu do pomocniczej służby wojskowej osób wymienionych w ust. (1) orzeka przy poborze komisja poborowa, a po poborze — powiatowa władza administracji ogólnej, lub co do osób zamieszkających stale zagranicą urząd konsularny R. P.

(3) Osoby wymienione w ust. (1), które wystąpiły lub zostały wykluczone ze stanu duchownego, seminarjum, nowicjatu, zakonu, klasztoru, lub zgromadzenia, podlegają obowiązкови służby wojskowej na ogólnych zasadach.

(4) W czasie wojny nie mogą być osoby wymienione w ust. (1) zaliczone do pomocniczej służby wojskowej, jeżeli warunki uzasadniające to prawo powstały po rozpoczęciu wojny.

¹⁾ Podkreślenie Redakcji dla zwrócenia uwagi, że obecnie 17 letnich, nie 18 letnich, jak poprzednio (Wiad. Arch. 1934 r. Nr. 20) należy przysyłać metryki do zarządów gmin.

**Rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych
i Opieki Społecznej z dnia 7-go lutego 1939 roku ...o powszechnym
obowiązku wojskowym.**

(Dz. U. R. P. 1939 r. Nr. 20, poz. 131).

.....
§ 1. (1) Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia oznaczają artykuły ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

(2) Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

.....
Do art. 15.

§ 57. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki przesyłają do dnia 1 lipca wyciągi z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn oraz wyciągi z metryk zmarłych mężczyzn, według wzorów Nr. 1 i 2, zarządom gmin (naczelnikom urzędów okręgowych) właściwym ze względu na miejsce urodzenia lub śmierci osoby, której wyciąg dotyczy. Jeżeli miejsce śmierci nie pokrywa się z miejscem urodzenia, należy o śmierci zawiadomić również zarząd gminy (naczelnika urzędu okręgowego) miejsca urodzenia zmarłej osoby, przytaczając w zawiadomieniu wszystkie dane zawarte w wyciągu metrykalnym.

(2) W przypadku zniszczenia lub zaginięcia ksiąg metrykalnych, urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki są obowiązani wystąpić do urzędów i instytucyj otrzymujących wtóropisy tych ksiąg, z żądaniem sporządzenia i przesłania gminom wyciągów metrykalnych, stosownie do przepisu ust. (1).

.....
§ 211. Bez poddawania przeglądowi lekarskiemu zostają zaliczeni przy poborze do pomocniczej służby wojskowej następujące osoby:

- a) duchowni wyznania katolickiego wszystkich obrządków, którzy otrzymali święcenia, zakonnicy tego wyznania, którzy złożyli śluby zakonne, uczniowie seminarjów duchownych, nowicjusze zakonów i zgromadzeń tego wyznania.

.....
§ 212. (1) Celem zaliczenia do pomocniczej służby wojskowej powinny osoby wymienione w § 211 przedstawić przewodniczącemu komisji poborowej w dniu stawienia się przed komisją poborową następujące dokumenty:

- a) osoby wyliczone w § 211 pod lit. a): — zaświadczenia wydane przez kurje biskupie lub przełożonych zakonów i seminarjów duchownych, lub rektorów uniwersytetów.
-

Załącznik Nr. 2
do § 212.

W Y K A Z

**zaświadczeń, na podstawie których duchowni są zaliczani
do pomocniczej służby wojskowej.**

I. Duchowni katolicy.

1) Zaświadczenie

dla biskupów, członków kapituły, rektorów seminarjów duchownych, przełożonych klasztorów, proboszczów, wikariuszów i innych duchownych katolickich, posiadających święcenia i nie objętych wzorami zaświadczeń pod L. 2. 3, 4, niniejszego załącznika.

Kurja Biskupia zaświadcza, że
(nazwa Kurji) (imię i nazwisko duchownego)

urodzony dnia roku w
(miejsce urodzenia)

jest
(stanowisko duchownego: sufraganiem, rektorem seminarjum, przełożonym klasztoru, proboszczem lub innym duchownym katolickim)

posiadającym święcenia w
(dokładna nazwa biskupstwa, klasztoru, probostwa)

Niniejsze zaświadczenie Kurja Biskupia wydaje
(imię i nazwisko duchownego)

celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez podawania przeglądu wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr.
(nazwa miejscowości) (bieżący wydany zaświadczenia)

Pieczęć Kurji Biskupiej

Podpis Biskupa lub zastępcy

UWAGA: Biskupom diecezjalnym wystawia zaświadczenie właściwy metropolita, względnie ten biskup, który dla niego stanowi wyższą instancję, biskupom sufraganom — biskup diecezjalny.

2) Zaświadczenie

dla profesorów seminarjów duchownych i innych funkcjonariuszów oraz uczniów tych zakładów.

Rektor Seminarjum zaświadcza,
 (dokładna nazwa seminarjum, adres)
 że urodzony dnia roku
 (imię i nazwisko duchownego)
 w obecnie jest
 (miejsce urodzenia) (profesorem lub innym funkcjonariuszem albo też uczniem)
 seminarjum
 (nazwa seminarjum)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się
 (imię i nazwisko duchownego)

celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr.
 (nazwa miejscowości) (bieżący wydany zaświadczenia)

Pieczęć Seminarjum

Podpis rektora lub jego zastępcy

3) Zaświadczenie

dla nowicjuszków zakonów i zgromadzeń, jako zakonników, którzy złożyli śluby zakonne.

Przełożony zakonu
 (dokładna nazwa zakonu, zgromadzenia, adres)

zaświadcza, że urodzony dnia
 (imię i nazwisko zakonnika)
 roku w jest nowicjuszem zakonu (zgromadzenia),
 (miejsce urodzenia)
 zakonnikiem, który złożył śluby zakonne.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem zali-
 (imię i nazwisko)

czenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

....., dnia roku Nr.
 (nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć zakonu

Podpis przełożonego

4) Zaświadczenie

dla profesorów rzymsko-katolickich wydziałów teologicznych na uniwersytatach.

Uniwersytet zaświadcza, że ksiądz

(imię i nazwisko duchownego) urodzony dnia roku

w jest profesorem w tutejszym Uniwersytecie.
(miejsce urodzenia)Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem
(imię i nazwisko duchownego)zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi
wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r.
o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220)......, dnia roku Nr.
(nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć Uniwersytetu

Podpis Rektora Uniwersytetu

Archidiecezja Wileńska

Wzór Nr. 1

Parafia

do § 57.

Pocztą

Nr., du. 19... r.

W Y C I A G

z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn urodzonych w roku

Nr. kolejny	Nazwisko i imię	Data i miejsce urodzenia	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	Zawód lub zatrud- nienie ojca	U w a g i
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki.U w a g a: W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie dane, które mogą
posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamiesz-
kania lub pobytu, o ile jest to znane.

Archidiecezja Wileńska

Wzór Nr. 2

Parafja

do § 57.

Pocztą

Nr., dn. 19... r.

W Y C I A G

z metryk śmierci mężczyzn urodzonych w roku

Nr. kolejny	Nazwisko i imię	Data i miejsce urodzenia	Data i miejsce śmierci	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	U w a g i .
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki.

U w a g a : W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie znane dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

Uposażenie Księży Prefektów w szkołach powszechnych.

Na skutek wystąpienia Episkopatu Polski Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wydał zarządzenie, którego odpowiednia dla duchowieństwa treść jest następująca :

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 listopada 1938 roku (Nr. BP - 16447/38) o studiach wyższych, uprawniających do wyższego uposażenia.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1938 r., Nr. 13, poz. 386).

Na podstawie § 18 p. 3 i 4, § 23 ust. 3, § 26 oraz § 65 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcyjnarzuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia... zarządzam, co następuje:

§ 1. Przez wyrażenie „nauczyciele, posiadający studia wyższe“, użyte w § 18 pkt. 3 i 4, § 20, § 23 ust. 3 i § 26 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 roku o zasadach zaszeregowania... należy rozumieć:

4) nauczycieli religii, którzy ukończyli: Seminarjum Duchowne Rzymsko-Katolickie w Kielcach, Seminarjum Diecezjalne Większe w Łomży, Wyższe Seminarjum Duchowne Diecezji Łódzkiej, Seminarjum Łuckie Większe, Seminarjum Diecezjalne Wyższe im. św. Tomasza z Akwinu w Pińsku, Seminarjum Duchowne Rzymsko-Katolickie w Sandomierzu, Wyższe Seminarjum Duchowne im. Benedykta XV w Siedlcach, Seminarjum Metropolitalne w Warszawie oraz Kolegium Filozoficzno-Teologiczne Prowincji Polskiej Ojców Dominikanów w Warszawie ~~z~~ pod warunkiem, iż wykazą się posiadaniem świadectwa dojrzałości szkoły średniej, uprawniającego do odbywania studjów akademickich.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r...

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

W. Świątostawski.

Ów § 18 p. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r.¹⁾, na który powyższe rozporządzenie się powołuje, brzmi:

Nauczyciele publicznych szkół powszechnych, którzy obok przepisanych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych kwalifikacyj zawodowych, posiadają studja wyższe, zakończone przepisaniem egzaminami — otrzymują przy mianowaniu uposażenie grupy IX, po trzech latach służby — grupy VIII, po dziewięciu latach służby — grupy VII, po osiemnastu latach służby — grupy VI, wreszcie po dwudziestu siedmiu latach służby — mogą być awansowani według uznania władzy do grupy V.

Nadto podaje się do wiadomości § 1 i § 5 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 grudnia 1937 r.²⁾.

§ 1. Kwalifikacje zawodowe do nauczania religii rzymsko-katolickiej w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych ma duchowny rzymsko-katolicki, który posiada:

a) świadectwo ukończenia studjów na wydziale teologii katolickiej w uniwersytetach polskich lub uzyskane najpóźniej w roku 1930 absolutorjum wydziału teologicznego w Polsce;

b) bądź świadectwo ukończenia studjów teologicznych w diecezjalnych wyższych seminarjach duchownych w Polsce;

c) bądź świadectwo ukończenia studjów lub absolutorjum uzyskane na wydziałach teologicznych uniwersytetów lub w zakładach teologicznych zagranicą — przy zachowaniu przepisów obowiązujących w sprawie nostryfikacji świadectw zagranicznych.

§ 5. Kwalifikacje zawodowe do nauczania religii, określone w § 1, są dla duchownych rzymsko-katolickich nauczycieli religii zarazem kwalifikacjami zawodowymi, wymaganymi do ustalenia w państwowej służbie nauczycielskiej

¹⁾ Dz. U. R. P. 1933 r., Nr. 102, poz. 781.

²⁾ Dz. U. R. P. 1939 r., Nr. 4, poz. 26.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

WYDAWNICTWA ARCHIDIEC. INSTYTUTU AKCJI KATOLICKIEJ.

(C. d.)

WIECZORNA GAZETA WILEŃSKA.

Po zorganizowaniu wydawnictwa tygodniowego pomyślano w Wilnie o taniej gazecie codziennej,

Inicjatorem i gorliwym pracownikiem *Gazety 2 grosze*, był ś. p. Paweł Kulwieć, który w początkach roku 1910 z dwoma ówczesnymi wikariuszami (św. Jana i św. Jakóba) zorganizował spółkę wydawniczą.

Tanie codzienne pismo przechodziło różne koleje, przybierało różne nazwy i przekazane zostało wkońcu przez administratora tej gazety ś. p. ks. Józefa Songina p. Zwierzyńskiemu, który wydawał ją w pierw pod nazwą *Dziennika Wileńskiego*, a obecnie *Głosu Narodowego*.

Z biegiem czasu w związku z kryzysem gospodarczym zaczęto myśleć nad sposobem dostarczania szerokim masom taniej codziennej gazety.

OO. Franciszkanie w Niepokalanowie zorganizowali takie pismo i w dużej ilości egzemplarzy rzucili na teren Rzeczypospolitej. *Mały Dziennik* zaczął spełniać szczytne swe zadanie.

Na m. Wilno *Mały Dziennik* rozchodził się w nieco większej liczbie, niż tysiąc egzemplarzy.

Miejskowe tanie gazety miały jednak znacznie większe powodzenie. Żyd Winnik 6 lat temu zaczął wydawać 5 groszówkę w pierw pod tytułem *Wieczór Wilna*, a potem *Wieczorna Gazeta Wileńska*. Gazeta zdobyła przeszło 6 tys. czytelników z szerszych mas polskiego społeczeństwa naszego miasta.

Ks. Dziekan T. Makarewicz przeciwdziałał jakiś czas żydowskiej gazecie, wydając pięciogroszówkę pod nazwą *Codzienne Nowiny*. W r. 1935 pismo to zaprzestało wychodzić.

Z inicjatywy i kosztem kilku konfratrów od dnia 3 maja 1936 r. zaczęła wychodzić 5-cio groszówka pod nazwą *Wiadomości Codzienne*.

Próba była kosztowna, bo pochłonęła przeszło 4 tys. zł. do dnia 15. VII. tegoż roku. „Rynek“, zawojowany przez Winnika, nie mógł i nie chciał przyjąć nowej gazety. Kolporterzy również nie mieli zaufania do nowego tworu.

Chcąc utrzymać się na powierzchni, wypadło „kupić” czytelników od żyda. Instytut A. K. za pieniądze, chętnie wypożyczone od kilkunastu księży, nabył w dniu 15. VII. 1936 r. *Wieczorną Gazetę Wileńską* wraz z drukarnią, aparatem organizacyjnym i czytelnikami.

Reorganizacja i dostosowanie się do sytuacji kosztowało szeregu trudów i strat; wahały się też szeregi czytelników. W większości zaś stali czytelnicy pozostali przy gazecie bez względu na zaszłe zmiany.

Należy tu zaznaczyć bardzo charakterystyczne zjawisko wśród naszych czytelników. Po nabyciu *W. G. W.* przez jakiś czas próbowano jednocześnie wydawać pismo *Wiadomości Codzienne* i *Wieczorną Gazetę Wileńską*, dając prawie identyczną treść pod dwoma różnymi tytułami.

W. C. wychodziły wcześniej z tą samą treścią jako imitacja *W. G. W.* i miała odbiorców nie cały tysiąc, wówczas gdy *W. G. W.* rozchodziła się w egzemplarzach od 5 do 7 tysięcy. Znamienny fakt związania się czytelnika z gazetą.

W zestawieniu *W. G. W.* z *Małym Dziennikiem* na terenie miasta Wilna i z poczynionych prób należy takie wyciągnąć wnioski.

1. Bogatsze w treść i szatę pismo ogólnokrajowe nie zastąpi lokalnego pisma;

2. Wchłoność pod względem czytelnictwa jest u nas jeszcze duża;

3. Wpływy gazety na czytelnika są tak duże, że przyjmuje po dłuższym czasie wprost bezkrytycznie, co mu podaje;

4. Konieczność wydawania codziennego 5 groszowego pisma w Wilnie było rzeczą niezmierniej wagi.

Sytuacja obecna. -- Po 3-ich letniej pracy *W. G. W.* bije zależnie od wyczucia sytuacji od 6 do 10 tys. egz. dziennie, które za wyjątkiem kilkuset rozsprzedają się w Wilnie.

Kolportaż otrzymuje od egzemplarza 2 lub 2 1/2 gr. Z pozostałych 3 lub 2 1/2 gr. opłaca się materiały wydawnictwa, redakcję, administrację, świadczenia socjalne, lokal, światło, opał i wszystkie inne wydatki.

Spłacona została całkowicie pożyczka i nabyto dwie drukarskie maszyny (płaską i rotacyjną), oraz nowe czcionki.

Pismo spełnia swe zadanie przez to, że wypiera gorszące tanie gazety i trzyma szersze masy miejskie. Mając charakter brukowca, gdyż taka gazeta ma dzisiaj wśród sfer robotniczych

wzięcie, usiłuje w małych przynajmniej dawkach udzielać pożytecznej strawy. Powoli ale systematycznie robi postępek w kierunku wyrobienia gustu moralnego i światopoglądu chrześcijańskiego byłych w większości czytelników żydowskiej gazety. (C. d. n.)

Ks. R. Świrkowski.

KOŁO KSIĘŻY ABSTYNENTÓW.

Koło Księży Abstynentów istnieje w archidiecezji od r. 1927; należą doń następujący księża: 1) Prałat K. Lubianiec — prezes honorowy, 2) prof. dr. M. Sopoćko — prezes, 3) E. Bazis — sekretarz, 4) J. Matulewicz — skarbnik, 5) J. Grasewicz — członek Zarządu, 6) A. Lachowicz — członek Zarządu, 7) kan. A. Kuleszo, 8) dz. B. Moczulski, 9) J. Zawadzki, 10) B. Hryniewiecki, 11) P. Stupkiewicz, 12) S. Sieluk, 13) J. Krzywicki, 14) A. Wojciechowski, 15) J. Kartanowicz, 16) F. Czaglis, 17) S. Szczemirski, 18) W. Łaban, 19) J. Zmitrowicz, 20) M. Jancewicz, 21) W. Mączka, 22) J. Wołejko, 23) J. Puciłowski, 24) B. Helmer, 25) A. Aktanarowicz, 26) E. Mirowski, 27) K. Cyganek, 28) J. Goj, 29) B. Siepak, 30) M. Kalinowski, 31) A. Grabowski, 32) M. Sawlewicz, 33) M. Przemieniecki, 34) F. Oleszkiewicz, 35) J. Żytkiewicz, 36) K. Gumbargis, 37) B. Bazewicz, 38) J. Rudziński, 39) W. Seředa, 40) J. Maciejewski, 41) A. Michajło, 42) J. Tutinas, 43) J. Ożarowski, 44) M. Tapper. — Protektorem Koła jest J. E. X. Arcybiskup-Metropolita.

Celem Koła jest szerzenie dobrowolnej i świadomej trzeźwości wśród społeczeństwa. Środkami do tego celu wiodącymi są: kazania treści przeciwalkoholowej, wykłady, wydawnictwa, udział w kongresach i zjazdach organizacyj przeciwalkoholowych, ratowanie alkoholików, rozpowszechnianie napojów bezalkoholowych, staranie o utrzymanie, udoskonalenie i przestrzeganie ustawodawstwa przeciwalkoholowego, osobista abstynencja członków, praca abstynencka w organizacjach młodzieży i dorosłych.

Członkiem Koła może być każdy kapłan katolicki (bez różnicy obrządku) świecki, czy zakonny, który pisemnie się wyrzeczł używania napojów alkoholowych na całe życie lub na czas należenia do Koła, przynajmniej jednak na rok. Obowiązkiem członków jest pracować czynnie dla idei trzeźwości, brać udział w zebraniach Koła, płacić składkę w kwocie 6 zł. rocznie i ofiarować codziennie Nonę z browjarza w intencjach Koła.

Spzawozdanie kasowe za r. 1938: Saldo z r. ub. zł. 32,95; składki członk. — 171,50 = 204,45. Rozchód: czasopisma organizacyjne dla członków — zł. 138,90; wydatki kancel. i pocztowe — zł. 10,10; składka do Centrali — zł. 30,00 = zł. 179,00.

Działalność Zarządu Koła wyraża się w trzymaniu ręki na pulsie akcji przeciwalkoholowej na terenie archidiecezji, w służeniu radą i pomocą rzeczową przy organizowaniu i prowadzeniu kół, sekcji abstynenckich i bractw trzeźwości po parafjach, w propagandzie idei trzeźwości przez prasę, odczyty, akademje, radio. Do Koła zwracają się nieraz zainteresowani z innych diecezji, na których terenie akcja przeciwalkoholowa nie jest prowadzona.

Zawdzięczając staraniom Zarządu, już od 2 lat działa w Wilnie Katolickie Koło Abstynentów (świeckie), które rozwija wydatną i owocną działalność propagandową, jak na terenie miasta, tak i na prowincji. Ognisko tego Koła, czynne we czwartki i niedziele w godz. 6—9 wieczór, mieści się przy ul. Wielkiej 25—5. Tamże w każdą czwartą niedzielę miesiąca odbywają się miesięczne zebrania o godz. 17-ej. Wstęp dla sympatyków wolny.

Koło propaguje napoje bezalkoholowe. W Wilnie można je dostać w sklepie Januszewicza przy ul. Zamkowej 20, w cenie zł. 1,90 za butelkę. Napój ten, zwany Sana, jest napojem zdrowotnym i odżywczym. Januszewicz posiada go narazie w 3 gatunkach: jabłkowy, trójowoc (mieszanka) i jagodowy (z czernic).

Wykonawcą obowiązków statutowych, uchwał Walnych Zebrań i postanowień Zarządu jest Sekretarz Generalny dla Akcji Przeciwalkoholowej w archidiecezji ks. Jan Matulewicz, do którego należy się zwracać we wszelkich sprawach, związanych z propagandą trzeźwości, on też przyjmuje na członków do Koła Księżę Abstynentów. Adres: Wilno, ul. Archanielska 4, tel. 6-48.

Ks. J. Matulewicz.

STOLICA APOSTOLSKA.

Hr. Dalla Torre i kardynał Pignatelli di Belmonte o Piusie XII. — Naczelnny redaktor *Osservatore Romano* hr. Dalla Torre w artykule p. t. „Posłannictwa Papieża“ komentuje hasła obrane przez Piusa XII:

„Pokój dziełem sprawiedliwości“ i „Prawdę głoszący w miłości“.

„Nie może być mowy o trwałym pokoju — pisze — o ile nie będzie się on opierał na prawdzie, sprawiedliwości i miłości. Cnoty te właściwie

tylko w Kościele katolickim można znaleźć". Twierdzenie powyższe popiera hr. Dalla Torre następującym epizodem z życia obecnego Papieża: w dniu 29 kwietnia 1919 roku przed nuncjaturą apostolską w Monachjum zebrał się tłum uzbrojonych komunistów. Nuncjusz Pacelli wyszedł naprzeciw nim i zapytał, czy poszukują nuncjusza. Jeśli tak, to on nim jest właśnie. W odpowiedzi na to jeden z przewódców komunistycznych wycełował w ks. Pacelliego nabity rewolwer. W następnej jednak chwili uzbrojona ręka opadła, tak serdeczne i przepojone miłością były słowa, które do przybyłych napastników wygłosił nuncjusz.

Dziekan św. Kolegium, kardynał Granito Pignatelli di Belmonte, w liście pasterskim, wystosowanym do wiernych diecezji Ostia, w słowach pełnych szacunku i miłości kreśli sylwetkę duchową nowego Papieża.

„Jeszcze większe znaczenie, aniżeli znane zalety Papieża, jakimi są jego wielka erudycja, jego prawdziwie apostolskie walory, jego niebywały talent krasomówczy i rzadkie zdolności językowe, posiada fakt, że Pius XII jest prawdziwie Mężem Bożym, człowiekiem modlitwy i uachnienia. Jego postanowienia, myśli i rady są bardziej rezultatem jego pełnego ufności stosunku do Boga w medytacjach i modlitwie, aniżeli owocem czysto ludzkiego intelektu i rozsądku, i w tem właśnie tkwi ich wielka wartość. Bóg zawsze będzie przy nim. Świat ma w nim to, czego pragnął i potrzebował: apostoła prawdziwego pokoju“.

Najbliższa rodzina obecnego Papieża. — Papież Pius XII pochodzi ze starej patrycjuszowskiej rodziny rzymskiej Pacelli, która od Piusa XI uzyskała tytuł markizów. Jest to rodzina oddawna już bardzo ściśle związana ze Stolicą Apostolską, szcze-

rze i całkowicie jej oddana, pozostając niemal wyłącznie i zawsze do jej dyspozycji. Sięgając tylko do najbliższych przodków Piusa XII, widzimy dziada Jego, Marcantonio Pacelliego, na stanowisku podsekretarza w administracji spraw wewnętrznych Państwa Kościelnego za czasów Piusa IX. Ustąpił z tego stanowiska po roku 1870 i upadku Państwa Kościelnego. Ojciec obecnego Papieża, komandor Filippo Pacelli, znany prawnik, był dziekanem adwokatów konsystorjalnych przy St. Apost. rodzony brat, nieżyjący już Francesco Pacelli, również wybitny prawnik, był jednym z twórców Paktów Laterańskich. W ślady ojca idzie syn jego — a bratanek papieski — Carlo Pacelli, generalny radca prawny Miasta Watykańskiego, współpracujący także w charakterze doradcy prawnego w kilku Kongregacjach Watykańskich. Dwaj drudzy bratankowie Papieża, Marcantonio i Giulio Pacelli są członkami gwardji szlacheckiej, pierwszy w stopniu porucznika drugi podporucznika. W czasie ostatniego konklawe jeden z nich był przydzielony do asysty kardynała arcybiskupa Buenos Aires Copello, drugi towarzyszył arcybiskupowi Florencji kardynałowi Della Costa. Ponadto Pius XII posiada jeszcze dwie siostry Giuseppinę i Bettinę Pacelli, obie mieszkające w Rzymie. Do nich to natychmiast po swoim wyborze telefonował Ojciec św. udzielając błogosławieństwa.

Nominacja kardynała sekretarza stanu. — W dniu 12 marca rb. ogłoszono oficjalnie nominację JEm. Ks. Kardynała Maglione na sekretarza stanu Jego Świątobliwości.

Kardynał Ludwik Maglione urodził się 2 marca 1877 r. w Casorio niedaleko Neapolu. Po ukończeniu studiów oraz akademji dyplomatycznej „dei nobili“ początkowo poświęcił się służbie wojskowej. Idąc za głosem

powołania kapłańskiego, ukończył studia teologiczne, został wyświęcony na kapłana, a po kilku latach pracy duszpasterskiej został powołany do sekretariatu stanu. W r. 1918 organizuje nuncjaturę w stolicy Szwajcarii, a w r. 1920 zostaje mianowany nuncjuszem w Bernie, a następnie w r. 1925 w Paryżu. W r. 1935 nuncjusz Magllone zostaje kreowany kardynałem, a następnie prefektem św. Kongregacji Soboru.

Nominacje kardynałów na urzędy kościelne. — Ojciec św. Pius XII zamianował kardynała Fryderyka

Tedeschlui archiprezbiterem Bazyliki Watykańskiej, Kardynała Franciszka Marmaggi, byłego nuncjusza w Warszawie, prefektem Kongregacji Soboru, kardynała Józefa Pizzardo prefektem Kongregacji Seminarjów i Uniwersytetów, kardynała Massimo Massimi prezydentem Komisji dla interpretacji kodeksu prawa kanonicznego, prałata Mella di Sanlelia mistrzem dworu papieskiego (maestro di camera), prałatów di Vignale, Confalonieri, Venini, Toraldo, Nassalli Rocca swymi szambelanami partecipanti.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ. *W KRAJU*

Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych między Polską a Stolicą Apostolską. — W dniu 16 bm. nastąpiła w Rzymie między kardynałem sekretarzem stanu Luigi Maglione i podsekretarzem stanu R. P. Janem Szembekiem wymiana dokumentów ratyfikacyjnych umowy, zawartej w dniu 20 czerwca 1938 r. i dotyczącej pounickich kościołów, kaplic i majątków skonfiskowanych przez zaborecze rządy rosyjskie.

Układ powyższy został zawarty pomiędzy Rządem polskim a Stolicą Apostolską i przez ciała ustawodawcze ratyfikowany.

Był to ostatni układ z państwem polskim, podpisany przez zmarłego Papieża Piusa XI.

700-lecie urodzin błog. Jolenty. — W b. r. przypada 700-tna rocznica urodzin błog. Jolenty.

Błog. Jolenta była rodzoną siostrą błog. Kingi, królową węgierską z rodu Arpadów. Ojcem jej był król Bela, matką Marja Łaskaris, córka cesarza greckiego. Gdy Jolenta miała lat siedemnaście (i przebywała u błog. Kingi), prosił o jej rękę książę Bolesław Pobożny, syn Władysława Odo-

nicza. Po uzyskaniu zezwolenia rodziców ślub Jolenty i Bolesława odbył się przy relikwiach świeżo właśnie kanonizowanego św. Stanisława, biskupa krakowskiego i męczennika. Bolesław i Jolenta mieli trzy córki. Jedną z nich, Jadwigę, została żoną Władysława Łokietka.

Jolenta stała się wzorem żony, matki i działaczki społecznej, zwłaszcza w dziedzinie charytatywnej.

Błogosławiona księżna przebywała po śmierci męża przez dłuższy czas przy boku błog. Kingi w klasztorze starosądeckim — aż do jej zgonu. Po śmierci błog. Kingi wróciła błog. Jolenta do Gniezna. Tu została wybrana księżną tamtejszego klasztoru i tu też dokonała swego świątobliwego żywota dn. 11 czerwca 1298 r. Pochowano ją w kaplicy klasztornej. Beatyfikacji doczekała się bardzo późno, bo dopiero w r. 1827.

Ponieważ Bolesław, mąż błog. Jolenty, był księciem kaliskim, Kalisz podjął ostatnio akcję o uzyskanie dla siebie relikwii swej Pani. Akcja ta odbiła się już echem w prasie

regionalnej, wielkopolskiej i pomorskiej.

Gratulacje Metropolity Cerkwi Prawosławnej w Polsce Dionizego w dniu koronacji Ojca św. — „Wiadomości Metropolii Prawosławnej w Polsce” donoszą, iż w dniu koronacji Ojca św. Piusa XII, metropolita Cerkwi prawosławnej w Polsce Dionizy wystosował na ręce J. E. Ks. Arcybiskupa F. Cortesiego, Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie, depezę tej treści:

„Podzielając radość naszych współziomków i ogółu wiernych Wielkiego Kościoła Rzymsko-Katolickiego wobec szczęśliwego obioru i intronizacji Papieża Piusa XII, proszę Waszą Ekscelencję przyjąć zapewnienia moich najlepszych uczuć i życzeń dla Jego Świątobliwości”.

Powodzenie odczytów Instytutu Wyższej Kultury Religijnej we Lwowie. — Założony przed rokiem we Lwowie Instytut Wyższej Kultury Religijnej rozwija bardzo żywą działalność wśród inteligencji. Pomijając już założenie biblioteki i czytelnicy dzieł i czasopism teologiczno-filozoficznych, oraz prowadzenie systematycznych wykładów filozofii chrześcijańskiej i teologii dla liczного grona osób świeckich, należy podkreślić akcję odczytową Instytutu.

Począwszy od listopada ub. roku Instytut urządza w piątki wieczorem odczyty publiczne na aktualne tematy społeczne i kulturalne, budzące wielkie zainteresowanie. Frekwencja wynosi przeciętnie około 1000, a czasem dochodziła do 1500 osób. Wśród tematów były takie jak „Filozofia złotego środka”, „Rasizm w świetle etnologii”, „Rasa czy duch”, „Duch źródłem wolności”, „Kryzys demokracji”, „Totalizm a wolność człowieka”, „Własność podstawą wolności”, „Wolność a autorytet”, „O jednolity pogląd na świat”.

Dominowało więc zagadnienie wolności i jego rola w życiu społecznym. Doświadczenie, jakie zdobył Instytut Wyższej Kultury Religijnej we Lwowie, może stanowić cenną wskazówkę i wzór dla organizatorów odczytów publicznych. Dobór tematów i prelegentów oraz umiejętne propaganda dała znakomite wyniki. Zachęcony sukcesami lwowskimi Instytut urządza również odczyty publiczne na podobne tematy w miastach prowincjonalnych, ściągając również tłumy publiczne.

ZAGRANICĄ

Życie wspólne księży we Francji. — Na łamach naszego czasopisma była już zamieszczona notatka z życia wspólnego księży we Francji (por. *Wiad. Arch. Wil.* [1938] Nr. 9, str. 142). Obecnie, idąc za czasopismem *L'ouvrier de la moisson* (XII-e Année, Nr. 103-104, Mirames, Sept. Nov. 1938), podajemy wiadomość o dziewiątym zjeździe księży francuskich, prowadzących życie wspólne. Zjazd ten odbył się 13 września 1938 r. w Paryżu na Montmartre. Tematem obrad zjazdu były głównie sprawy należytego wykorzystania życia wspólnego kapłanów świeckich dla potrzeb Akcji Katolickiej. Na ten temat wygłoszono trzy referaty: X. Berne T. J., *Życie wspólne a Akcja Katolicka w ogólności*; X. Kan. Franc., *Życie wspólne a Akcja Katolicka w środowisku miejskim* oraz X. Holz odczytał referat nieobecnego X. Boulard'a pod tytułem *Życie wspólne a Akcja Katolicka w środowisku miejskim*. W dwóch ostatnich referatach prelegenci, mając za sobą doświadczenie w pracy duszpasterskiej, wykazywali konkretnymi dowodami, jak życie wspólne kapłanów znacznie ułatwia prowadzenie Akcji Katolickiej wśród wiernych, powie-

rzonych ich pieczy duchownej. Ze sprawozdania sekretariatu stowarzyszeń życia wspólnego kapłanów za r. 1937 — 1938 dowiadujemy się, że obecnie w 15 diecezjach francuskich istnieją organizacje życia wspólnego, a dla poparcia takiej formy życia kapłanów stworzył się specjalny komitet, składający się z 3 kardynałów i 23 biskupów francuskich.

Cesarz Wilhelm II o Plusie XII. —

Obecny Papież Pius XII, jak wiadomo, zajmował przez szereg lat stanowisko nuncjusza apostolskiego w Monachium, a następnie w Berlinie. W tym okresie nuncjusz Pacelli odwiedził raz byłego cesarza Wilhelma II. Było to w roku 1917. Wzmianka o tej wizycie znajduje się w pamiętnikach ekskajsera p. t. „Wypadki i postacie z lat 1878 — 1918” (Ereignisse und Gestalten aus den Jahren 1878—1918). Wilhelm II tak pisze o kardynale Pacellim: „Pacelli jest człowiekiem wytwornym i sympatycznym o wysokiej inteligencji i wielkiej ogładzie towarzyskiej. Jest to ideał katolickiego księcia Kościoła...”

Postępy chrystjanizmu na Dalekim Wschodzie. — Podług ostatnich obliczeń chrystjanizm w Azji Wschodniej przedstawia się następująco: w Korei na ogół 22,9 miljonów mieszkańców 170.000 jest chrześcijan. Na Korei pracuje obecnie 462 misjonarzy. Mandżuko na 34 miljonów mieszkańców ma 39.000 chrześcijan. Misjonarzy jest w tym kraju 273. W Japonji na ogół ludności 69.254.148 jest chrześcijan 291.000. W Chinach na 422.707.868 mieszkańców — 3,3 miljonów chrześcijan.

Wzrost wpływów komunistycznych w Indjach. — Wpływy komunistyczne w ostatnich czasach wzrosły w Indjach bardzo znacznie. Fakt ten uależy w dużym stopniu przypisać działalności prezydenta kongresu indyjskiego, Pandit Jawaharlal

Nehru, otrzymującego stałe subsydia z Moskwy. Przed paroma tygodniami ulicami miasta Kannanur przemaszerował pochód 300 robotników z fabryki cygar, niosąc wielkie transparenty z oznakami komunistycznymi, młotem i sierpem, krzyżąc „Precz z kapitalizmem. Niech żyje partja robotnicza...”

Aktualna i dziś dla Czechów modlitwa. — Szybko od jesieni ubiegłego roku rozwijające się wypadki polityczne nie pozwoliły Czechom godnie uczcić pamięć wielkiego patryjoty czeskiego, krzepiciela ducha narodowego w epoce wielkiej depresji, jaka na ziemiach czeskich zapanowała po klęsce Białejgóry (1620), jezuitę, o. Bolesława Balbina, znanego historyka, którego 250 rocznica śmierci przypadła w dniu 29 listopada roku ubiegłego.

W chwili, gdy Czesi znaleźli się ponownie w sytuacji, przypominającej położenie tego narodu za czasów ks. Balbina, warto przypomnieć jego wzruszającą modlitwę do św. Wacława, patrona Czech.

„Ty, któryś jest największym obrońcą ziemi czeskiej, Wacławie święty, — brzmi ta modlitwa — bądź nam także Wróciławem, wróć nam sławę, którąśmy posiadali, nam Czechom, Twoim synom. Na to miejsce, z któregośmy upadli wskutek własnych zaniedbań i mściwej przewrotności innych, postaw nas nanowo. Na tośmy nie zasłużyli. Chcemy wiernie aż do śmierci służyć Tobie i Twojej świętej wierze, obrońco i tarczo naszego narodu, a jeśli zginiemy — w Tobie zginiemy. Od nowych obywateli próżno oczekiwać będziesz czei, którą Cię przez tyle wieków Czesi otaczali z miłością. Przeto ustawicznie do Ciebie wołamy: nie daj zginąć nam ani potomnym! A jeśli nie chcesz usłyszeć nas, synów marnotrawnych, usłysz i wysłuchaj modlitw

naszych przodków, oni modlili się za swoje potomstwo i w niebiosach patrzą na Ciebie! Święty Wacławie, Męczenniku Chrystusowy, jedyny włodarzu ziemi czeskiej, módl się za nami!"

Katedra bezbożnicza dla „La Pasionaria”. — Centralna rada związków bezbożniczych w Sowietach postanowiła ofiarować znanej działaczce komunistycznej i ateistycznej w Hiszpanji, Dolores Ibaruri, znanej jako „La Pasionaria”, katedrę studjów nad europejskimi problemami bezbożniczymi w Moskwie. Jak wiadomo, Dolores Ibaruri od dawna już posiada tytuł „honorowego bezbożnika”. Przybycie jej do Moskwy spodziewane jest w połowie kwietnia.

Nowe rozstrzelanie sekciarzy w Sowietach. — Według nadeszłych wiadomości z Rosji sowieckiej GPU. dokonało w Nowosibirsku licznych aresztowań wśród członków różnych sekt, a głównie sekty przezwanej „Zmartwychwstanie chrześcijaństwa”, która od dłuższego już czasu rozwija bardzo rozległą działalność i agituje przeciwko bezbożnictwu i komunizmowi. W rezultacie przewodu sądowego zostało 18 osób skazanych na śmierć przez rozstrzelanie. 141 sekciarzy otrzymało bardzo wysokie kary pieniężne i więzienia.

O religijne nastawienie żołnierzy niemieckich. — Ukazała się w Berlinie niedawno książka p.t. „Stunde des Offiziers” (Godzina oficera). Autor, niejaki Hermann Sauer, stwierdza, że nie może być mowy o gotowości i sprawności bojowej oraz o umiłowaniu sztandaru narodowego bez chrystjanizmu, wobec czego zaleca wychowanie żołnierzy, a także i ofi-

cerów w duchu czci i miłości do Boga i Zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa, Syna Bożego.

Jak można było przewidzieć, takie nastawienie nie poszło w smak czynnikom miarodajnym, głoszącym zasady „niemieckiej wiary”. Czołowe pisma partyjne oświadczają wielkim głosem, że „nie mogą się w milczeniu zgodzić na to, by do fundamentów naszego państwa używano starej zaprawy wapiennej”...

„Das Schwarze Korps” pisze m.in. w sprawie powyższej książki: „...religijność żołnierza jest tak dalece związana z najwyższymi dla niego pojęciami o Narodzie, Führerze i Rzeszy, a tem samem z prawdziwem objawieniem woli Bożej, że prywatne rezerwy nauk dogmatycznych nie tu nie wskórają i w niczem nie zmieniają jego stanowiska”...

List Hitlera do Plusa XII. — Jak donosi rzymski korespondent dziennika holenderskiego *De Tijd*, zazwyczaj dobrze informowanego, Adolf Hiller przesłał za pośrednictwem swego reprezentanta w Watykanie do nowoobranego Papieża pismo odrębne, w którym w słowach pełnych szacunku składa byłemu nuncjuszowi w Berlinie, a dziś Namiestnikowi Chrystusowemu, życzenia z okazji jego obioru.

Przed kilkoma dniami *Osservatore Romano* cytowało ustępy z artykułów, zamieszczonych na łamach prasy niemieckiej (*Völkischer Beobachter*, *Angrif*, *National Zeitung* i in.) w związku z obiorem nowego papieża. Artykuły te mimo swej wielkiej rezerwy utrzymane są naogół w tonie umiarkowanym i powściągliwym.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Wydawca: KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Redaktor: KS. JÓZEF PONIATOWSKI.

Drukarnia Archidiecezjalna w Wilnie.

N A S I O N A

Cennik wysyłam bezpłatnie

KWIATOWE I WARZYWNE
GWARANTOWANE POLECA

W. W E L E R

WILNO, Sadowa 8. Tel. 10-57

CHRZEŚCIJAŃSKI SKLEP MEBLI

SPÓŁDZIELNIA „ROZWÓJ”

WILNO, ul. Końska Nr. 7

Przyjmuje roboty stolarskie i tapicerskie.

M. W Y S O C K A

SKLEP DEWOCYJNY

Wilno, Ostrobramska 8/10

KSIĘGARNIA JURKIEWICZA

Wilno, Ostrobramska 23

Wielebnemu Duchowieństwu poleca: dewocjonalje,
świece, oliwę, kadzidło.

K U R S Y Z A W O D O W E

Krawiectwa, trykotarstwa, haftu i bieliznarstwa

STOW. „NAUKA I PRACA”

WILNO, zauł. Bernardyński Nr. 8 m. 2, tel. 24-17

O. M A T K I E W I C Z

Wilno, Zamkowa 12, vis à vis Skopówki

po-
leca: Zegary i zegarki różnych firm

oraz wyroby jubilerskie. Tamże solidna naprawa
zegarków z pełną gwarancją.

FABRYKA CUKRÓW I CZEKOŁADY

Bronisław JANCZYS

WILNO, ul. Wielka 34, telef. 23-48

PRACOWNIA ŚWIEC KOŚCIELNYCH ALEKSANDRA ANDRUKOWICZA

WILNO, ul. Wielka 56 m. 5

Z piśmiennictwa.

Anna Zahorska. Ofiara poranna. — Potulice, nakładem Seminarjum Zagranicznego 1939 r., stron 231.

Jeśt to życiorys młodo zmarłego alumna Seminarjum Zagranicznego, Józefa Miękusa, którego piękną postać autorka z właściwym sobie talentem przedstawia.

Ks. Dr. Władysław Lewandowicz M. I. C. Instytut Wyższej Kultury Religijnej wobec potrzeb umysłowych współczesnej inteligencji. — Warszawa, 1938 r. Nakładem Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Warszawie.

Jeśt to studjum, które niewątpliwie ze względu na Autora, znanego działacza na polu Akcji Katolickiej,

zainteresuje profesorów i słuchaczy Instytutów Wyższej Kultury Religijnej oraz ogół Duchowieństwa.

Ks. Józef Bok. Przewodnik Krucjaty Eucharystycznej czyli Rycerstwa Jezusowego. — Wyd. III. — Uzupełnił i doaktosował do Statutu Krucjaty Eucharyst., przyjętego przez Najdostojniejszy Episkopat Polski, ks. Józef Cyrek T. J. — Krajowy Sekretariat Krucjaty Eucharystycznej. — Kraków, Kopernika 26 — 1939 r. Str. 160.

Książeczka nadzwyczaj pięknie wydana. Zawiera wszelkie potrzebne wiadomości o Krucjacie Eucharystycznej i sposobie jej prowadzenia.

KONTO W P. K. O.

I Kurjalne:

Nr. 700.262 „Kurja Metropolitańska Wileńska — Wilno“.

Nr. 700.255 „Wiadomości Archidiecezjalne Wileńskie — Wilno“.

Nr. 142.090 „Komitet Ratowania Bazyliki Wileńskiej“.

II Inne:

Nr. 700.240 „Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej — Wilno“.

Nr. 700.129 „Prokurator Rz.-Kat. Seminarjum Duchownego — Wilno“.

Nr. 80.741 „Kurja Metropol. Wil. (Dział Misyjny)“, to konto należy do Pap. Dzieła Rozkrzew. Wiary i Pap. Dzieła św. Piotra Ap. czyli Misyj Zewn.

Nr. 701.369 „Pobożne Stowarzyszenie do Misyj Wewnętrznych Archidiec. Wileńskiej pod wezwaniem Matki Boskiej Ostrobramskiej“.

Nr. 700.235 „Tygodnik Katolicki — Nasz Przyjaciel, czasop., Wilno“.

Nr. 700.165 „Związek Kapłanów Archidiecezji Wileńskiej „Unitas“ pod wezwaniem błogosławionego Andrzeja Boboły M.“